

משנה
תורה
להרמב"ם
עם פירוש
הרמב"ם המאיר

עבודה

קרבות

טהרה

נזיקין

קנין

משפטים

שופטים

מדע

אהבה

זמנים

נשים

קדושה

הפלאה

זרעים

As of Adar 5770 the following Halachos have been published:

Hilchos Yesodei HaTorah*

Hilchos Teshuva

Hilchos Shofar

Hilchos Avodos Yom HaKippurim*

Hilchos Shvisas Osor*

Hilchos Korban Pesach

(*also available in Hebrew/English)

If you are interested in purchasing an eSefer please visit our website
<https://sites.google.com/site/rambamboston/volumes-in-print>

Or visit your local bookstore

Or visit Israel Bookshop Publications at:
<http://www.israelbookshoppublications.com/>

מכון מורשת הנשר הגדול
ה'תשס"ז 2007

©

כל הזכויות שמורות
למכון ו/או הרב מאיר הורוויץ
All International rights reserved

ת.ד. 43033 ירושלים
טלפון: 02-6510735
פקס: 02-6512950

עורך ראשי:

הרב מאיר אלטר הלוי הורוויץ

סגן עורך:

הרב יצחק מאיר ווייס

חברי מערכת:

הרב דוד גוטליב
הרב אברהם הרשון
הרב משה זינגר
הרב אביאל חיים חורי
הרב דוד פינק
הרב ישראל משה רינגל

עריכה ומפתחות:

הרב אביאל חיים חורי
הרב ישראל בלומנטל
הרב מ. פפוביץ
ש. בריסקמן

עיצוב כריכה ושערים:

י. הירש

לוחות:

י. גולד

עבודה

קרבת

טהרה

נזיקין

קבין

משפטים

שופטים

מדע

אהבה

זמנים

נשים

קדושה

הפלאה

זרעים

ספר

משנה תורה

הוא

היד החזקה

לנשר הגדול

רבינו משה בן מימון זצ"ל

עם השגות הראב"ד זצ"ל
ופירושי המגיד משנה, מסף משנה ולאום משנה

ועם פירוש

דמב"ם המאיר

מיוסד על פי שיעורי

הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א

פעיה"ק ירושלים תובב"א

ספר המצוות לרמב"ם

מצות עשה מט

המנחה המ"ט היא שנינו לעשות עבודת היום כלומר כלל

הקרבנות והדו"ס הממקנים
ציוס זוס כיפור כדי שיכופר
זהס כל העונות כמו שזא
זכמוז והיא המוקה זכללה
הכמוזה זאחרי מות. ורליית
היות הכלל כלומר היות הכלל
כלו מנחה אחת אמרס זסוק
פרק חמישי מכיפוריס (ממני' ס,

א עזיה"כ רפה) כל מעשה יום הכיפוריס האמור על הסדר
הקדיס מעשה לחזרו לא עשה כלום. וכזר התזארו משפטי
מנחה זז כלס זמסכת המזוזרת לה והיא מסכת יומא:

פרטי המצוות על סדר ההלכות לרמב"ם

מלשון הרמב"ם: ספר עבודה

זשס י"י אל עולס, שאלו שלוס ירושלס ישליו אוהזנין

ספר שמיני והוא ספר עבודה
הלכותיו משע זזה הוא סדורן:
הלכות זית הזמירה, הלכות
כלי המקדש והעוזדין זז,
הלכות זיאת מקדש, הלכות
אסורי המזוזת, הלכות מעשה
הקרבנות, הלכות תמידיס
ומוספין, הלכות פסולי

הלכות עבודת יום הכפורים

מצות עשה אחת, והיא שיעשה מעשה

יום הכפורים כולו על הסדר כמו

שכתוב בפרשת אחרי מות, הקרבנות,

המוקדשין, הלכות עזודת יום הכפוריס, הלכות מעילה:
הלכות תמידין ומוספין יש זכללן משע עשרה מזוות:
שמונה עשרה מזוות עשה ואחת מזוות לא מעשה, זזה הוא
פרטן: א. להקריז שני כזשיס זכל יום עולות. ז. להדליק

אש על המזוזת זכל יום. ג. שלא לכזומה. ד. להריס אח הדשן זכל יום. ה. להקטיר קטורת זכל יום. ו. להדליק נרות זכל יום.
ז. שיקריז כהן גדול מנחה זכל יום והיא הנקראת חזמין. ח. להוסין שני כזשיס עולות זשזת. ט. לעשות לחס הפניס.
י. מוסף ראשי חדשיס. יא. מוסף הפסח. יז. להקריז עומר התנופה. יג. לספור כל איש ואיש שזעה שזועות מיום הקרבנת
העומר. יד. מוסף עזרת. טו. להזיא שמי הלחס עם הקרבנות הזאות זגלל הלחס זיוס עזרת. יו. מוסף ראש השנה. יז. מוסף
יום זוס. יח. מוסף החג. יט. מוסף שמיני עזרת.

פירוש רמב"ם המאיר

בחקרמזה למשנה תורה כתב הרמב"ם, שתורה שבעל פה באה לפרש את התורה שבכתב. כדרכו,
הוא מונה לפני כל נושא את מצוות התורה שיש באותו נושא. בהלכות עבודת יום
הכיפורים יש רק מצות עשה אחת – שיעשה מעשה יום הכיפורים כולו, כולל הקרבנות, הוידוים
ושילוח השעיר, על הסדר כמו שכתוב בפרשת בפרשת אחרי מות (ויקרא טז, א-ד'¹).
כלומר, כל סדר העבודה המפורשת בפרשת אחרי מות, נחשבת כמצות עשה אחת. במצוה בודדת זו,
נכללים כל הקרבנות שמקריבים ביום הכיפורים, כל הוידוים שמתוודה הכהן גדול ושילוח השעיר,
למרות שאינו נכלל בין הקרבנות כמבואר להלן (פרק ב הלכה ז), הכל נחשב למצות עשה אחת.
מלשון הרמב"ם 'ושאר העבודות' משמע שישנם עוד עניני עבודה ביום הכיפורים שנכללים באותה
מצות עשה. ולכן הרמב"ם מדייק בלשונו, שהמצוה לקיים את כל סדרי העבודה היא 'על הסדר',
משום שזו מהות המצוה – לקיים את מצוותיה לפי הסדר. בספר המצוות (עשין מט²) כותב רבינו
"שציונו לעשות עבודת היום, כלומר כלל כל הקרבנות והוידוים המתוקנים ביום זום הכיפור,
כדי שיכופר בהם כל העונות, כמו שבא בכתוב, והיא העבודה הכתובה באחרי מות", ומוסין
הרמב"ם את ראייתו שכל עבודות יום הכיפורים הינן מצוה אחת: "והראיה על היות הכלל כולו
מצוה אחת, אמרס במסכת יומא (דף ס'³), כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר, הקדים מעשה
לחזירו לא עשה כלום". כלומר, מתוך שכל עבודות יוה"כ צריכים להיות על הסדר, זו ההוכחה
שכולן מצוה אחת היא.

והוידויין, ושילוח השעיר, ושאר העבודות. וביאור מצוה זו בפרקים אלו:

פירוש רמב"ם המאיר

אמנם היו מצוות נוספות ביום הכיפורים שקיימו בבית המקדש, כגון מצות הקרבת המוספים [שהרמב"ם עצמו מנה אותה בספר המצוות כמצוה נפרדת (עשין נח⁴): "שציונו להקריב מוסף ביום עשירי בתשרי, והוא אמרו יתברך (במדבר כט, ז⁵) ובעשור לחודש השביעי והקרבתם עולה אשה לה"'], וכן בהלכות תמידין ומוספין ישנן מצוות נפרדות שהרמב"ם סידרן במקומן בספר המצוות. בהלכות תמידין ומוספין (פ"י ה"א⁶) כותב הרמב"ם, "ביום הכפורים מקריבין מוסף כמוסף ראש השנה פר ואיל, ואיל זה נקרא איל העם". ולדעתו, אותו איל האמור במוסף של יום הכיפורים בפרשת פינחס, הוא אותו איל האמור בעבודת כהן גדול ביוה"כ בפרשת אחרי מות, הנקרא איל העם. מלבד קרבנות אלו, מוסיף רבינו שם שישנן עוד שבעה כבשים הקרבים כקרבן עולה, ועוד שעיר חטאת שנאכל לערב. השעיר לחטאת נעשה על מזבח החיצון, ולמרות שכל חטאת נאכל ליום ולילה, אך מכיון שיום הכיפורים הוא יום צום ואי אפשר לאכול אותו ביום, לכן נדחית אכילתו עד מוצאי יום הכיפורים.

בהמשך הלכות תמידין (הלכה ב) מוסיף הרמב"ם: "ועוד מקריבין הצבור שעיר חטאת והוא נשרף שכן זוגו שעיר המשתלח". שעיר זה נקרא "השעיר הפנימי", שמדמו מזים על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב והוא נשרף מחוץ לירושלים. ודייק הרמב"ם לומר "שכן זוגו שעיר המשתלח" לרמז שמעבירין עליהן שתי גורלות כמבואר בהלכות עבודת יום הכיפורים. והוא מלבד שעיר החטאת שבקרבן המוסף.

קרבנות נוספים שמקריבים ביום הכיפורים, הם הנוהגים בכל יום, כמו המצוה להקריב בכל יום שני כבשים – תמיד של שחר ושל בין הערבים. וכן המצוה להקריב אש על המזבח, תרומת הדשן שנוהגת גם ביום הכיפורים, הקטרת הקטורת, הדלקת המנורה, הקרבן של הכהן גדול עצמו [מנחת חביתין] – כל אלו הינן מצוות נוספות שהתבארו בהלכות תמידין ומוספין ונוהגות גם ביום הכיפורים. אלא שאותה מצוה עשה בודדה שהרמב"ם מזכיר כאן ומונה בספר המצוות, היא מצוה עשה הנוהגת ומיוחדת ליום הכיפורים "שעשה מעשה יום הכיפורים כולו על הסדר", אף שבסדר עבודת יום הכיפורים נכללים שאר העבודות התדירות שהוזכרו לעיל, מכל מקום שאר מצוות היום נחשבות כמצוות עשה אחת, המנויה בספר המצוות כמצוות עשה מט. וביאור מצוה זו בפרקים אלו.

כסף משנה

לחם משנה

א. ביום הצום מקריבין תמיד בשחר וכו'. מפורש צמורה פ' אחרי מות ופרשת פנחס. ומ"ש ואיל הצא משל לצור האמור צפרשת אחרי מות והוא האיל האמור צחומש הפקודים. צפ' צא לו (דף ט:) פלוגמא דרזי ור' אלעזר צר"ש דרזי סבר אחד הוא ור' אלעזר צר"ש סבר אחד האמור צפרשת אחרי מות ואחד האמור צחומש הפקודים ופסק כרזי משום דהלכה כרזי מחזירו ועוד דלמרינן המס דר"מ ור"א סברי כוותיה. ומ"ש והוא נאכל לערב. משנה צפ' שמי הלמס (דף טז):

פרק ראשון

א ביום הצום מקריבין תמיד בשחר ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום, ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כולם עולות, ושעיר חטאת נעשה בחוץ והוא נאכל לערב, ועוד

א. ואיל הבא משל ציבור וכו'. נ"ל דוא"ו דוהוא האיל מיומרת ונ"ל הוא האיל האמור צחומש הפקודים והוא גזרת הלשון ופירושו כך שהרגיש הרצ על דבריו הראשונים דאיך לא מנה שני אילים צקצקן לצור ולזה תירץ דהאיל האמור צשמי הפרשיות אחד וזהו אומרו הוא האיל הצל לגירסא והוא האיל אין גזרה צלשונו כלל:

מקריבין יתר על מוסף זה, פר בן בקר לחטאת והוא נשרף, ואיל לעולה, ושניהם משל כהן גדול, ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות, והוא האיל האמור בחומש הפקודים בכלל המוסף, והוא הנקרא איל העם, ועוד מביאין משל צבור שני שעירי עזים, אחד קרב חטאת והוא נשרף, והשני שעיר המשתלח, נמצאו כל הבהמות הקרבים ביום זה חמש עשרה. שני תמידין,

פירוש רמב"ם המאיר

א. ביום הצום מקריבים תמיד בשחר ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום. הרמב"ם מקדים את דין הקרבת התמידים עוד קודם שאר סדר העבודה, ומפרט את המוספים: ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כולם עולות, כמו שלמדנו בהלכות תמידין ומוספין (פ"א ה"א). ושעיר חטאת הנעשה בחוץ והוא נאכל בערב. שעיר זה מקריבים אותו על מזבח החיצון כחלק מהמוספין והוא חטאת, והזכרנו לעיל אשר בהיות יום הכיפורים הוא צום, אי אפשר לאכול את השעיר רק במוצאי יום הכיפורים.

ועוד מקריבין יתר על מוסף זה פר בן בקר לחטאת, כוונתו לפר בן בקר [לחטאת] שהכהן גדול מביא מכספו, והוא נשרף ונקרא "חטאת הפנימית", שממנו מזים על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב ורק לאחר מכן הוא נשרף. ואיל לעולה. ושניהם הפר והאיל באים משל כהן גדול. מכספו של הכהן גדול ולא משל ציבור. ואיל הבא משל ציבור, האמור בפרשת אחרי מות בשונה מהאיל הקודם שבא מממון הכהן גדול והוא האיל האמור בחומש הפקודים (במדבר כט, ה²) בכלל המוסף והוא הנקרא איל העם. יוצא אם כן, שיש ביום הכיפורים שני אילים לעולה, איל אחד הבא משל כהן גדול ואחד הבא משל ציבור.

איל שני זה, נזכר גם בקרבן המוספים בפרשת פינחס (שם), וגם בפרשת אחרי מות (ויקרא טז, ג³) "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה", ומאידך איל חטאת של ציבור: "ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה". מפורש שיש שני אילים לעולה, אחד שהכהן גדול מביא ואחד מעדת בני ישראל והוא איל הבא משל ציבור וזה הנקרא איל העם.

ופר, ושני אילים ושבעה כבשים כולם עולות, ושני שעירים חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב והשני נעשה בפנים ונשרף, ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף.

פירוש רמב"ם המאיר

במשנה יומא (ע. 4) מבואר שדין זה נלמד מהפסוק ויצא ועשה את אילו ואת איל העם. כלומר, הכהן גדול עושה את אילו הבא מממונו ואת איל העם הבא משל ציבור.

לדעת הרמב"ם "איל העם" הוא האיל האמור בפרשת פינחס במוספי יום הכיפורים (במדבר כט, ז⁵): "ובעשור לחדש השביעי מקרא קודש יהיה לכם ועיניתם את נפשותיכם כל מלאכה לא תעשו". קודם לכן (בפסוק ה) אמרה תורה "והקרבתם עולה לה' ריח ניחוח פר בן בקר לחטאת איל אחד וכבשים בני שנה שבעה תמימים יהיו לכם". הרי מוזכר איל גם במוספי יום הכיפורים, וסובר הרמב"ם שאיל זה הוא האיל הבא משל ציבור המוזכר באחרי מות הנקרא איל העם.

בגמרא (יומא ע: 6) נחלקו רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון מהו אותו איל המוזכר בפסוק, דעת רבי שזהו אותו איל לעולה שקרב משל ציבור ולדעת רבי אלעזר ברבי שמעון ישנם שני אילים לעולה משל ציבור אחד האמור באחרי מות והשני האמור בפרשת פינחס.

בכסף משנה מבואר שהרמב"ם סובר כדעת רבי שזהו אותו איל, שהרי קיימא לן (עירובין נו: 7) שהלכה כרבי מחבירו, וכשרבי נחלק עם יחיד הלכה כמותו. מלבד זאת, בגמרא יומא מבואר שגם רבי עקיבא ורבי אליעזר סוברים כרבי, שהאיל האמור באחרי מות הוא אותו איל האמור בפרשת פינחס.

ועוד מביאין משל ציבור שני שעירי עזים בנוסף לשעיר של מוסף, אחד קרב חטאת ונקרא "שעיר הפנימי" שמדמו מזים על בין הבדים והפרוכת ועל מזבח הזהב והוא נשרף ולא נאכל.

והשני שעיר המשתלח. בן זוגו של שעיר הפנימי, וכמבואר בהלכות תמידין ומוספין. יש לדייק שדווקא כאן הרמב"ם מזכיר שמביאים אותם משל ציבור מה שאין כן במוספים של יום הכיפורים. והטעם, בהיות שזה דבר פשוט שכל קרבנות ציבור באים משל ציבור, אלא היות ויש דין מיוחד ביום הכיפורים שפר חטאת ואיל לעולה באים משל כהן גדול, לכן מדגיש הרמב"ם שגם שני שעירים המיוחדים לעבודת יום הכיפורים, באים משל ציבור. אחד שעיר הנעשה בפנים והשני הוא השעיר המשתלח.

נמצאו כל הבהמות הקריבים ביום זה חמש עשרה, שני תמידין של כל יום ופר ושני אילים ושבעה כבשים של מוספים הרי שתים עשרה שכולם עולות, ושני שעירי חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב וזה החטאת המוסף של יום הכיפורים על מזבח החיצון והוא נאכל במוצאי יום הכיפורים, והשני נעשה בפנים שעיר חטאת הציבור הפנימי והוא נשרף, ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף. [שני אלו נשרפים חוץ לירושלים] אלו חמש עשרה בהמות. יש לציין שהרמב"ם לא כולל את השעיר המשתלח כחלק מהקרבנות, מפני שאינו קרב על המזבח ואין זורקים דמו בפנים, וחלק גדול מעבודתו נעשה מחוץ למקדש.